

Historie a památky

Území současného města Znojma nad řekou Dyjí bylo osídleno již v mladší době kamenné. Po příchodu Slovanů bylo v 8. století nad soutokem Dyje a Gránického potoka založeno rozsáhlé výšinné hradiště, o sto let později jedno ze správních center Velké Moravy. Hradiště sloužilo ještě i Přemyslům poté, co po roce 1019 připojili Moravu ke svému státu. Před koncem 11. století ale založili Přemyslovci naproti Hradišti nový hrad, jehož střed ozdobila reprezentativní románská kaple, proslulá znojmská rotunda. Na předpolí nového hradu zároveň začala růst rozsáhlá předměstská aglomerace. Ve 12. století bylo Znojmo vedle Olomouce a Brna jedním ze tří center Moravy. Po roce 1200 odtud markrabě Vladislav Jindřich spravoval celou zemi, zval do Znojma vyspělé řemeslníky z římskoněmecké říše a položil základy Znojma coby institucionálního města, prvního svého druhu v jižní polovině Moravy. Záměr dokončil před rokem 1226 Vladislavův bratr, český král Přemysl Otakar I., který Znojmo povýšil na královské město. Ve městě byly od počátku dva výstavné farní kostely, tři kláštery a dvě velká trhová náměstí. Půdorys středověkého města sevřeného mocnými hradbami se čtyřmi branami se zachoval dodnes.

Husitským nepokojům se Znojmo jako věrná bašta krále Zikmunda ubránilo. Zikmund, slavný syn císaře Karla IV., ve Znojmě také roku 1437 zemřel. Po požáru v roce 1490 byla převážná část města znovu vystavěna v pozdně gotickém a renesančním slohu. Znojmo se obrátilo na protestantské (luterské) vyznání a profitovalo z pěstování vinné révy a dálkového obchodu na spojnici dvou center nově vzniklé habsburské monarchie, Prahy a Vídně. Roku 1628, po bitvě na Bílé hoře, přijal moravský zemský sněm ve Znojmě tzv. obnovené zřízení zemské, jež vydrželo v platnosti více než dvě stě let.

Třicetiletá válka znamenala pro Znojmo demografickou a ekonomickou pohromu, roku 1645 bylo město dobyto Švédy. Ani po válce nebylo lépe, roku 1679 zde řádl mor. Návrat ke katolické víře se projevil založením prestižního jezuitského gymnázia a koleje, kapucínského kláštera, město a okolí ozdobily drobné barokní církevní památky.

Ekonomické oživení městu přinesla po polovině 18. století výstavba císařské silnice z Vídně do Prahy. Znojmo se také stalo centrem jednoho z šesti moravských správních krajů. Za napoleonských válek, v červenci 1809, se okolí Znojma proměnilo v dějiště jedné z velkých bitev mezi naší a francouzskou armádou. V 19. století Znojmo překročilo své hradby a začalo se rozrůstat do bývalých sadů a vinic na předměstí. Ekonomický rozmach stimulovala výstavba tzv. Severozápadní dráhy z Vídně přes Znojmo do Děčína a dále do Berlína. Město se stalo proslulé pro svůj okurkářský, keramický a kožedělný průmysl, využívalo plně výhod blízkosti hlavního města na Dunaji. Jako "perla jižní Moravy" začalo těžit z rozmáhajícího se cestovního ruchu. Slibný vývoj ukončily tragické události 20. století – dvě světové války, dva totalitní režimy, rozpad monarchie, etnický konflikt a následná výměna více než poloviny obyvatel. Mezi roky 1948–1989 leželo Znojmo na periferii československého státu, obklíčeno neprodyšnou "železnou oponou".

Historický střed města byl pro své hodnoty v roce 1950 prohlášen městskou památkovou rezervací. Znojmo je ve střední Evropě známé výtečnými okurkami a znamenitým vínem. Je také východní vstupní branou do Národního parku Podyjí s velkým množstvím značených turistických tras.

1

Radniční věž

Mistrná ukázka pozdně gotického stavitelství byla postavena v polovině 15. století Mikulášem ze Sedlešovic jako hlavní městská hláska. Vysoká je 66,5 metrů, na dolní ochoz věže vede 162 schodů.

2

Znojemský hrad s rotundou sv. Kateřiny

Původně sídlo moravských knížat z rodu Přemyslovců, založené na konci 11. století, později markraběcí a královský hrad a citadela. Reprezentativní hradní kaple, románská rotunda sv. Kateřiny, je nejstarší stojící stavbou ve městě. Unikátní fresky v interiéru rotundy kromě církevních motivů zobrazují přemyslovská knížata včetně bájněho zakladatele Přemysla Oráče. Na troskách hradního paláce byl po roce 1710 páný z Deblína vybudován barokní zámek.

3

Děkanský chrám sv. Mikuláše

Velkolepou gotickou novostavbu hlavního městského farního kostela založil v roce 1338 tehdy mladý moravský markrabě Karel, pozdější slavný císař a král. Interiér byl nově zařízen v barokní epoše, pozoruhodná je kazatelna ve tvaru zeměkoule či zázračná soška Panny Marie Chlebové. Věž kostela byla dostavěna až roku 1848, stojí netradičně na východní straně chrámu.

4

Svatováclavská dvojkaple

Pozoruhodná dvoupatrová kaple byla dostavěna roku 1523 a sloužila pro pohřby na hřbitově u sv. Mikuláše. Horní kaple se pyšní překrásnou pozdně gotickou krouženou klenbou, jedinou svého druhu na Moravě. V 19. století užívala horní kapli evangelická církev, v 2. polovině 20. století pak církev pravoslavná.

5

Znojemské podzemí

Labyrint chodeb o celkové délce asi 30 km ve čtyřech patrech pod centrem Znojma byl budován od středověku. Nejdříve si obyvatelé města začali na přelomu 13. a 14. st. hloubit pod svými domy sklepy na uskladnění zemědělských plodin. Sklepů postupně přibývalo, v důsledku proměn politické situace byly z praktických důvodů propojeny a proměnily se tak v úkryty a únikové cesty v dobách válečného ohrožení.

6

Vlkova věž

Vlkova či Vlíčí věž byla hlavní obrannou věží v systému tzv. Dolní brány, kudy z města vedla cesta směrem na Vídeň. Věž je gotického stáří, měří 32 metrů a na vyhlídkový ochoz ve výšce 22 metrů vede 123 schodů. Od roku 2013 se zde nachází informační centrum vína VOC Znojmo.

7

Premonstrátský klášter v Louce

Založen roku 1190 českým knížetem Konrádem Otou Znojemským. Krypta klášterní baziliky patří k nejznamenitějším ukázkám románského slohu na Moravě. Roku 1425 klášter vypálili husité z Čech. Znovu vystavěn byl v pozdně gotickém slohu a renesanci. V roce 1748 začala monumentální barokní přestavba, kterou zastavilo zrušení kláštera Josefem II. v roce 1784. Věhlasná loucká klášterní knihovna se záhy stala (dodnes obdivovanou) ozdobou strahovského kláštera v Praze. Po roce 1850 sloužil klášter jako armádní kasárna, od roku 1990 čeká na další vhodné využití. Části areálu se jako svého prezentačního centra ujala jedna z místních vinařských firem.

8

Městské divadlo

V lednu roku 1899 vybralo znojemské zastupitelstvo pro stavbu potřebného divadla projekt renomovaného vídeňského architekta Alexandra Grafa, který se krátce předtím podepsal pod stavbu Jubilejního městského divadla (dnes Volksoper) ve Vídni.

9

Městské opevnění

Znojmo bývalo ve středověku nejsilnější pevností na jižní hranici Moravy. Opevnění bylo tvořeno až třemi pásmy hradebních zdí, příkopů, valů, zesíleno bylo množstvím věží a bašt. Přístup do města umožňovaly z každé světové strany celkem čtyři brány. Pěknou ukázkou podoby středověkého opevnění nalezneme v sousedství Vlkovy věže a Střelníční věže.

10

Chrám sv. Hippolyta na Hradišti

Na základech nejstarší znojemské křesťanské svatyně z velkomoravského období byl ve 13. století postaven gotický kostel, sloužící potřebám přilehlého proboštství křižovníků s červenou hvězdou na Hradišti. Z daleka viditelnou barokní kopuli s úchvatnými freskami předního mistra rakousko-moravského pozdního baroka F. A. Maulbertsche nechal roku 1765 postavit probošt Jan Jiří Hauer.

11

Muzeum Velké Moravy na Hradišti

V expozici z roku 2013 si prohlédnete, co zajímavého objevili archeologové, studenti z Masarykovy univerzity v Brně, na místě, kde se od 8. do 11. století rozkládalo výšinné hradiště starých Moravanů. V areálu před budovou muzea uvidí návštěvníci zárodek budoucího archeoskanzenu – dřevěnou chýši.

www.objevteznojmo.eu/pamatky

Turistické informační centrum
Obroková 10, Znojmo
+420 515 222 552, tic@znojmskabeteseda.cz
www.znojmskabeteseda.cz

